

บทที่ 5 การศึกษาเชิงคุณภาพ

ในการศึกษาบุคลิกภาพของกลุ่มผู้ต้องหาในคดีอุกฉกรรจ์และไม่อุกฉกรรจ์ โดยการสัมภาษณ์เจาะลึก กลุ่มดังกล่าว และกลุ่มตัวอย่างยินดีให้ความร่วมมือ การศึกษาที่ดำเนินอยู่มี 2 พื้นที่หลัก คือ สถานีตำรวจอรุณ อำเภอเมืองสงขลา และ เรือนจำ 3 แห่ง ประกอบด้วย เรือนจำกลางชายจังหวัดสงขลาสงขลา เรือนจำพิเศษสงขลา และทัณฑสถานหญิง การเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เจาะลึก ผู้ต้องหา ทั้งสิ้น 20 ราย โดยเป็นกลุ่มไม่อุกฉกรรจ์ 10 ราย และคดีไม่อุกฉกรรจ์ 10 ราย

ผลการศึกษา พบดังนี้

สถานีตำรวจอรุณอำเภอเมือง

เป็นพื้นที่ที่ศึกษาและเป็นหนึ่งในสถานีตำรวจทั้งสิ้น 16 แห่ง ของทั้งจังหวัดที่อยู่ภายใต้การดูแลของ ตำรวจกองเมือง ตำรวจภูธรภาค 9 โดยมีบทบาทเช่นเดียวกับสถานีตำรวจอื่น ๆ คือ รับเรื่องราวแจ้งความร้องทุกข์ ปราบปรามโจรผู้ร้ายและมิชอาชีฟ ปกป้องคุ้มครองประชาชนทั้งที่ได้รับการร้องขอและไม่ได้รับการร้องขอ สอบสวนและสืบสวนคดีต่าง ๆ ที่มีการจับกุม รวมทั้งดำเนินการด้านสำนวนคดีเพื่อส่งดำเนินการในชั้นศาลและเป็น พยานศาล นอกจากภารกิจหลักเหล่านี้แล้ว ตำรวจยังมีหน้าที่ดูแลผู้กระทำผิดที่ถูกจับกุมและอยู่ระหว่างกระบวนการการสอบสวน(ภายใน 24 - 48 ชั่วโมง) อีกทั้งยังต้องรับผิดชอบดูแลผู้กระทำผิดที่ศาลตัดสินลงโทษให้เสียค่าปรับหรือกักขังแทนการเสียค่าปรับอีกด้วย ซึ่งต้องจัดกำลังตำรวจส่วนหนึ่งมาทำหน้าที่ควบคุมมิให้ผู้ต้องขังเหล่านั้น หลบหนีหรือมีเหตุอันไม่พึงประสงค์เกิดขึ้นระหว่างการกักขัง สำหรับจำนวนผู้ต้องขังจะมากหรือน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับจำนวนคดี จำนวนคู่คดีและคู่กรณี ซึ่งบางครั้งมีความแออัดมาก

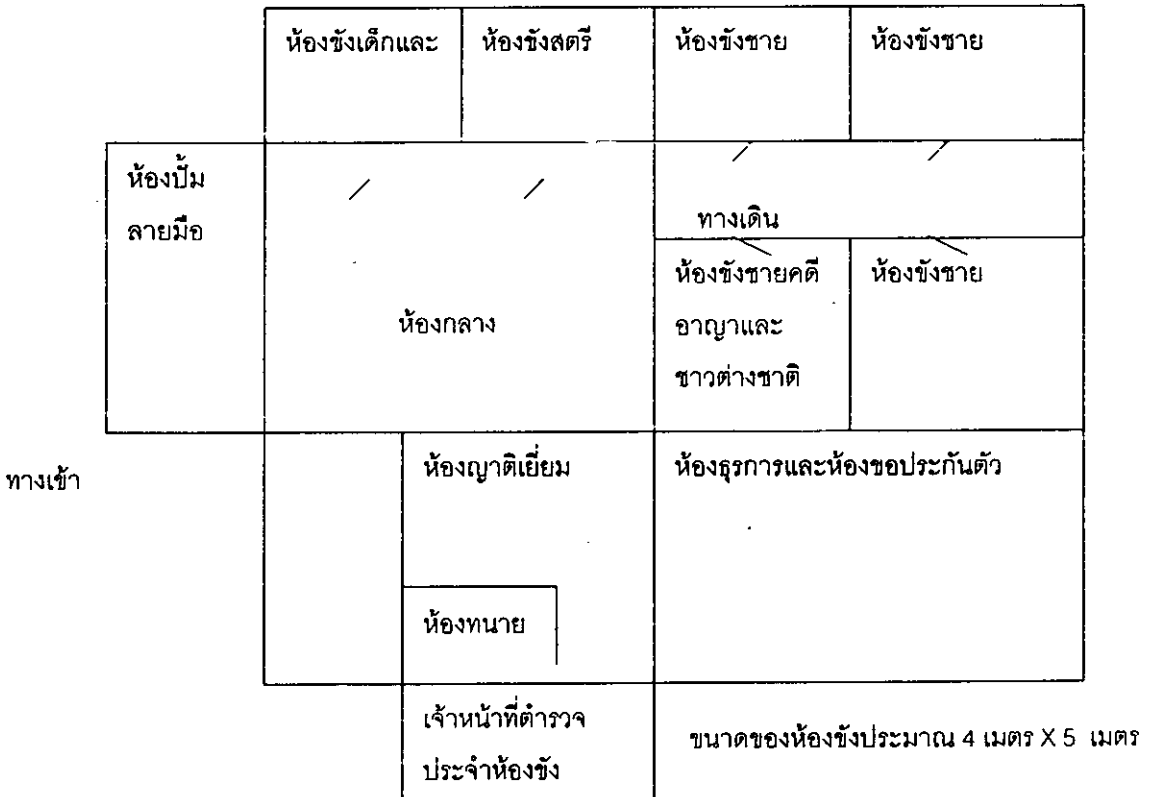
สถานีตำรวจอำเภอเมืองแห่งนี้ เป็นสถานีตำรวจที่มีกำลังเจ้าหน้าที่ 112 นาย (ทั้งระดับประทวนและสัญญาบัตร) เป็นสถานีตำรวจที่นอกจากจะมีภารกิจดังกล่าวแล้ว ยังพบว่า เป็นสถานีตำรวจที่อยู่ในพื้นที่ของศาลจังหวัดและศาลภาค 9 ที่ต้องรับฝากขังผู้กระทำผิดที่มีการกระทำผิดในพื้นที่อำเภออื่นที่อยู่ภายในจังหวัดที่ศึกษา และภายใต้ความรับผิดชอบของศาลจังหวัด และศาลภาค 9 ที่ตัดสินให้ผู้กระทำผิดได้รับโทษกักขัง ดังนั้น สถานีตำรวจแห่งนี้จึงเป็นเสมือนจุดพักเพื่อรอการส่งต่อผู้ต้องขังไปยังสถานีตำรวจที่รับผิดชอบพื้นที่ที่เกิดเหตุ เช่น ผู้ต้องขังกระทำผิดในพื้นที่รอบนอกของอำเภอเมืองและอำเภอใกล้เคียง แต่ต้องมาขึ้นศาลที่ศาลจังหวัดซึ่งตั้งอยู่ที่ อำเภอเมือง ดังนั้น ผู้กระทำผิดรายนี้จะถูกส่งตัวมาเพื่อรอการขึ้นศาล โดยถูกนำส่งมาฝากขังชั่วคราวที่สถานีตำรวจแห่งนี้ จากนั้นเมื่อศาลเบิกตัวขึ้นศาลและพิพากษาให้กักขังแทนการเสียค่าปรับหรือเสียค่าปรับอย่างเดียว หรือ กักขังเพียงเพื่อให้รู้จักผิดชอบชั่วดีเพียงอย่างเดียวโดยไม่อนุญาตให้ประกันตัวหรือเสียค่าปรับ เช่น คดี ข้อโกงทรัพย์ (กินอาหารไม่จ่ายเงิน) ผู้กระทำผิดรายนั้นก็จะต้องถูกขังที่สถานีตำรวจอรุณเจ้าของพื้นที่ แต่เนื่องจากในระหว่างนั้น ตำรวจเจ้าของพื้นที่ยังไม่สามารถมารับตัวผู้ต้องขังได้ทันที จึงฝากขังไว้ที่สถานีตำรวจอรุณอำเภอเมือง เป็นผลให้จำนวนผู้ต้องขังจึงมีปริมาณเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ บางครั้งมีจำนวนถึง 125 ราย

ลักษณะโดยรวมของพื้นที่

โดยทั่วไปสถานีตำรวจจะกำหนดพื้นที่ใช้สอยเพื่อการทำงานไว้ โดยแบ่งพื้นที่ส่วนหนึ่งเป็นที่ทำงาน แจ้งความ งานธุรการ งานสอบสวน และพื้นที่ส่วนหนึ่งถูกกำหนดให้เป็นห้องขัง ซึ่งต้องมีความมิดชิด และแข็งแรงพอที่จะไม่ให้มีการหลบหนีเกิดขึ้น และมักอยู่ด้านหลังของสถานีตำรวจหรืออยู่ชั้นบนของอาคาร รวมทั้งอยู่ในสายตา

ของตำรวจด้วย การจัดสร้างอาจไม่คำนึงถึงผลกระทบของสิ่งแวดล้อม ความแออัดขึ้น หรือปัญหาด้านสุขภาพอนามัย ทั้งนี้เพราะวัตถุประสงค์หลักคือ ป้องกันการหลบหนี ส่วนการแบ่งจำนวนห้องว่าควรเป็นอย่างไร ขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการของสถานีตำรวจนั้น ๆ แต่ต้องมียอดประกอบที่เหมือนกันคือ มีการแยกห้องชาย หญิง และเด็กอย่างชัดเจน มีที่อาบน้ำ ที่ถ่ายอุจจาระ ปัสสาวะ ส่วนบริการด้านอาหาร น้ำดื่มและสาธารณูปโภคอื่น ๆ แต่ละสถานีตำรวจจะต้องบริหารจัดการเอง โดยได้รับงบประมาณจากรัฐบาลในด้านค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เช่น ค่าสาธารณูปโภค เป็นต้น ส่วนค่าอาหารได้รับการจัดสรรจากกรมราชทัณฑ์ตามจำนวนผู้ต้องขังที่ได้รับการพิจารณาให้กักขังแทนค่าปรับและศาลสั่งให้กักขังที่สถานีตำรวจในพื้นที่ที่กระทำผิด สำหรับค่าอาหารที่ได้รับการจัดสรรจากกรมราชทัณฑ์ คือ 27 บาท ต่อคน แต่เนื่องจากผู้ต้องขังไม่ได้มีเพียงผู้ที่ศาลตัดสินลงโทษเท่านั้นแต่มีผู้ต้องขังที่ฝากขังระหว่างสอบสวน หรือดำเนินคดีที่อยู่ไม่เกิน 48 ชั่วโมง และผู้ต้องขังต่างดาว รวมทั้งผู้ต้องขังฝากขังจากสถานีตำรวจอื่น ทำให้ค่าอาหารที่ได้รับมาต้องเฉลี่ยให้เพียงพอกับจำนวนที่มีอยู่จริง จึงพบว่า เฉลี่ยค่าอาหารที่ได้รับ คือ 15 บาทต่อคนต่อวัน

แผนผังที่ 1 โครงสร้างของห้องขัง

ลักษณะของห้องขังที่แสดงตามแผนภูมิ เป็นลักษณะของห้องขังแบบใหม่ ในบางสถานีตำรวจอาจจะมีรูปแบบเป็นห้องขังเก่าที่เป็นอาคารไม้ เช่น ที่สถานีตำรวจอำเภอรอบนอกบางแห่ง เป็นต้น โดยมีห้องขังอยู่บนบนของสถานีตำรวจ และไม่มีมุ้งลวดกันยุงอีกทั้งยังไม่ปลอดภัยต่อการควบคุม ดังนั้น เมื่อมีผู้ต้องขังจึงมักส่งไปยังเรือนจำพิเศษ หรือสถานีตำรวจที่แข็งแรงและปลอดภัยกว่า

การต้องขัง

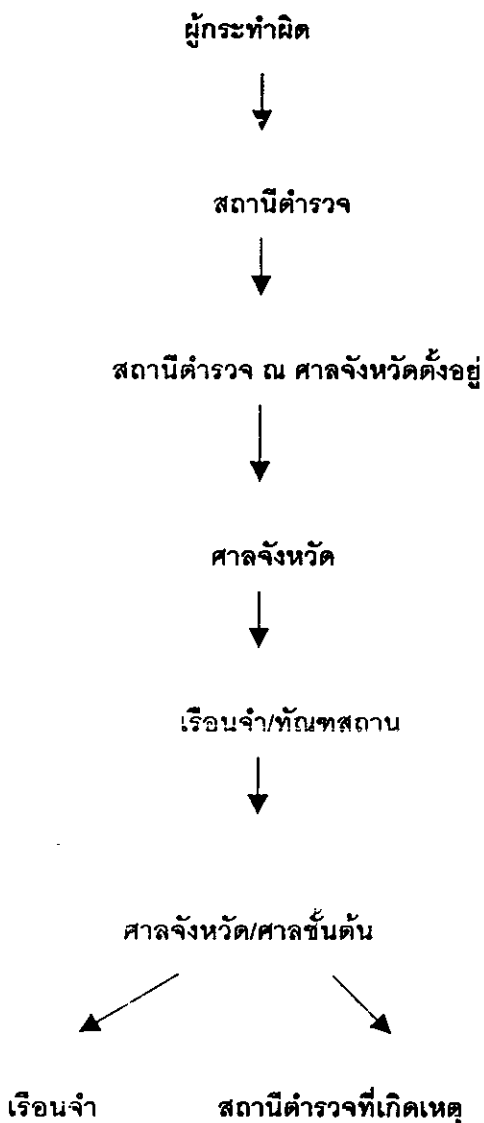
ผู้ต้องขังส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่ได้รับการฝากขังเพื่อรอการเสียดำปรับภายหลังจากได้รับการพิพากษาแล้ว โดยคดีส่วนใหญ่เป็นคดีเกี่ยวกับพระราชบัญญัติยาเสพติดซึ่งระยะเวลาในการต้องขังคดีผิดพระราชบัญญัติยาจะได้รับการตัดสินเช่นเดียวกัน การให้กักขังแทนค่าปรับ ในทางคดีความเป็นสิ่งที่ดูดีกว่าการต้องขังในเรือนจำ แต่จากการบอกเล่าของผู้ต้องขังกลับบอกว่า การอยู่ในสถานีดำรวจ “โหดร้ายกว่าการติดคุก” เพราะเป็นพื้นที่ที่จำกัด หากจะประเมินพื้นที่แล้ว พบว่า ในเรือนจำผู้ต้องขังแต่ละคนจะมีพื้นที่ 2.25 – 2.50 เมตร ต่อคน ในขณะที่ในห้องขังแต่ละคนมีพื้นที่ 0.8 – 1.0 เมตร ต่อคน ความแออัดดังกล่าวก่อให้เกิดความเครียดแก่ผู้ต้องขัง ขณะเดียวกันพื้นฐานของผู้ต้องขังเองก็มีความแตกต่างกัน แต่ที่เหมือนกันคือ ต้องมาอยู่ที่เดียวกัน ซึ่งพบว่า ในระยะแรก ๆ ของการเข้ามาอยู่ผู้ต้องขังที่เข้ามาครั้งแรกต้องมีการปรับตัวอย่างมาก ทั้งในเรื่องอาหาร และการเจ็บป่วย บางครั้งมีการทะเลาะวิวาทเกิดขึ้น ความจำกัดของทุกสิ่งทุกอย่างในห้องขังสถานีดำรวจจะเป็นการช่วยให้เขาเหล่านั้นกลับตัวเป็นคนดีได้หรือไม่ นั้นเป็นสิ่งที่หลาย ๆ ฝ่ายกำลังตั้งคำถาม

กระบวนการการดำเนินงาน

โดยปกติภายหลังจากที่ถูกจับกุม ผู้ต้องขังจะได้รับการแจ้งข้อหา และได้รับการสอบสวน จากนั้นจะได้รับการส่งตัวไปขึ้นศาล โดยอัยการเป็นผู้ฟ้องในนามของรัฐ ตามผลการสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งตำรวจต้องดำเนินการเกี่ยวกับสำนวนคดีให้แล้วเสร็จภายใน 3 วัน จากนั้นจะส่งสำนวนให้อัยการเพื่อดำเนินการฟ้องร้องต่อไป หากผู้ต้องหาไม่มีทนายความ ทางศาลจะแต่งตั้งทนายความให้เป็นผู้แก้ต่างคดี ซึ่งเรียกว่า “ทนายศาลตั้ง” ในระหว่างนี้ หากผู้ต้องขังเป็นเพศชายผู้ต้องหาจะถูกส่งตัวไปฝากขังที่เรือนจำพิเศษ ส่วนผู้ต้องหาหญิงจะถูกส่งไปฝากขังรอการสอบสวนที่ทัณฑสถานหญิง ซึ่งอาจใช้เวลา 1-2 เดือน

ภายหลังจากที่ได้รับการพิพากษาแล้ว ส่วนหนึ่งจะได้รับการประกันตัวหรือได้รับการปลดปล่อยให้เป็นอิสระ บางส่วนของผู้ต้องขังก็จะถูกส่งตัวเข้ากักขังในเรือนจำหรือทัณฑสถาน ทั้งนี้ขึ้นกับคำพิพากษาของศาล หากศาลพิพากษาให้รับโทษโดยการเสียดำปรับผู้ต้องขังจะถูกส่งตัวกลับมายังสถานีดำรวจอำเภอเมืองสงขลา ก่อนจากนั้นจะถูกส่งตัวไปกักขังยังสถานีดำรวจที่เป็นสถานที่เกิดเหตุ เพื่อให้ผู้ต้องขัง/ญาติมาเสียดำปรับ ตามที่ศาลระบุในคำพิพากษา

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ถึงปัญหาทางกายที่พบได้ชัดเจนในกลุ่มผู้ต้องขัง แต่ปัญหาทางจิตใจ รวมทั้งสภาพความเป็นอยู่ที่แท้จริงของผู้ต้องขังในสถานีดำรวจนั้นพบว่า ยังไม่มีผู้ใดศึกษา

ผลการศึกษา พบว่า

1. ข้อมูลทั่วไป ผู้ต้องขังที่ศึกษาทั้งสิ้น 20 ราย เป็น เพศชาย 10 ราย อายุเฉลี่ย 28 ปี ส่วนผู้ต้องขังหญิง 10 ราย อายุเฉลี่ย 24 ปี มีระดับการศึกษาสูงสุด ปวช การศึกษาค่ำสุด อ่านออกเขียนได้ อาชีพก่อนการต้องขังคือ รับจ้างและแม่บ้าน) สถานภาพสมรส แต่งงานแล้ว 14 ราย โสด 3 ราย หย่า/แยก 3 ราย รายได้ ส่วนมากเป็นรายวัน คือ 150 - 300 บาทต่อวัน มีเงินเก็บเล็กน้อย 13 ราย มีบ้านเป็นของตนเอง 7 ราย ลักษณะที่อยู่อาศัยเป็นบ้าน/ห้องเช่า มีบุตรสูงสุด 2 คน

2. ลักษณะคดี ผู้ต้องขังเหล่านี้ได้รับการตั้งข้อหา มียาเสพติดไว้ในครอบครอง 4 ราย (ยาบ้า) และ กัญชา 1 ราย เฮโรอีน 2 ราย ยักยอกทรัพย์สิน 2 ราย ร่วมกันข่มขืน 1 ราย ผ่าคนตาย 4 ราย ปล้น 2 ราย ข่มขืนแล้วฆ่า 1 ราย ช่องโจร 1 ราย ค้าอาวุธ 1 ราย ค้ายาเสพติด 1 ราย ฉ้อโกง 1 ราย

3. ความด้อยโอกาส

จากการศึกษาถึงประวัติความเป็นมาและสาเหตุของการกระทำผิด พบว่า เป็นกลุ่มที่มีปัญหาครอบครัว พ่อแม่แยกทางกัน มีการทำร้ายร่างกายทั้งระหว่างพ่อแม่ เศรษฐฐานะมีทั้ง จน รายได้พอกินพอใช้ และค่อนข้างรวย ในขณะที่เดียวกันตัวผู้ต้องขังเอง ไม่มีโอกาสได้แสวงหาความสุขเหมือนเพื่อน ๆ น้อยใจและรู้สึกมีปมด้อย เป็นกลุ่มที่ชอบหนีโรงเรียน ไปเล่นกับเพื่อน มีประวัติหนีออกจากบ้านอย่างน้อย 1 ครั้ง ไม่ชอบวิชาคณิตศาสตร์ ไม่เคยฟังพาดู มีเพื่อนเท่านั้นที่เป็นเพื่อน เพื่อนชักชวนให้เสพยา และเมื่อทำงานก็คิดว่ากาเสพยาเป็นสิ่งที่ช่วยให้สามารถทำงานได้มากเท่าที่ต้องการ จากประวัติของผู้ต้องขังจึงกล่าวสรุปได้ว่า เป็นความด้อยโอกาสทั้งการศึกษาและด้านความสุขครอบครัว

"ผมต้องทำงานทั้งกลางวันและกลางคืน กลางวันขับรถเข้าแก๊ว ได้ 120 บาทต่อวัน ขับส่งของในภาคใหญ่ กลางคืนเป็นยาม ตั้งแต่ 6 โมงเย็น ถึง ห้ารุ่ง ได้อีก 80 บาท"

"ผมกินกาแฟแล้วมันไม่อยู่... ง่วงมาก" "อยากได้เงินไปเที่ยว ชื่อของ"

"รู้ไหม ผมไม่เคยเห็นหน้าพ่อแม่ เขาแยกกัน ปล่อยให้ผมอยู่กับน้ำ บางทีก็ไปอยู่กับปู่ ไม่เคยเห็นหน้าพ่อแม่ ไม่อยากเห็นด้วย เล็ก ๆ ลำบากมาก บางทีไม่มีอะไรจะกิน"

"ที่เสพก็รู้ว่าไม่ดี แต่ทำไม่ได้ ผมอยากได้เงิน ไปเที่ยว หาความสุขบ้าง ออกไปนี่ว่าจะเลิก แต่ไม่รู้ว่าจะได้งานทำหรือเปล่า เข้าแก๊วไม่เคยมาเยี่ยม"

"กลัวเหมือนกัน แต่คิดว่าหลบได้"

"หนูโดดเรียนบ่อย ตามเพื่อน ๆ โดดไปโดดมาแม่รู้ ถูกตีแทบตาย เลยไม่ยอมไปเรียน ตอนนั้น ป. 12 เองแหละ"

นอกจากนี้การจำหน่ายยาเสพติดยังช่วยให้มีรายได้เพิ่มในการจุนเจือครอบครัว

"ขายปลาที่ตลาดสด ได้วันละ 200 บาท ไม่พอใช้จ่ายในบ้าน เราการศึกษาน้อย มีลูกเรียนหนังสือ 1 คน นอกนั้น ทำงาน รายได้น้อย แฟนกับลูกชายเคยว่า แต่คิดว่ารายได้ดี ลูกเราก็ไม่คิด เพื่อนชวนขาย มีทั้งคนมาส่งยาและคนมาซื้อ ขายดี ดียิ่งกว่าขายปลาอีก"

แบบแผนครอบครัวดั้งเดิม

ส่วนใหญ่เติบโตมาในครอบครัวที่มีความแตกแยก พ่อแม่มีปากเสียงกันอยู่เนือง ๆ บางครอบครัวมีการตบตีกัน จะช่วยแม่แต่กลัวพ่อทำร้าย สงสารแม่ ไม่ชอบพ่อ ได้รับรู้เรื่องการทำร้ายมาตลอดจนโต ลำดับที่พบว่า มีทั้งคนที่เกิดลำดับที่ 1 2 และ 3 กล่าวคือ เป็นทั้งลูกคนแรกและคนสุดท้าย เมื่อครอบครัวแตกแยก และถูกส่งไปอยู่กับยาย ย่า หรือญาติพี่น้องของฝ่ายพ่อและแม่ มี 1 รายที่ถูกส่งไปอยู่กับพระในวัด ความผูกพันในครอบครัว

ครัวค่อนข้างน้อย แต่คนที่ผูกพันมากคือ แม่ ตอนเป็นเด็ก ไม่ชอบเรียนหนังสือ มีการหนี(โดด)เรียน หนีโรงเรียน ไปอยู่บ้านเพื่อน เคยหนีออกจากบ้าน พ่อแม่และญาติไม่ตามหา วิชาที่ไม่ชอบคือ คณิตศาสตร์ ตอนเด็ก ๆ กลุ่มคนเหล่านี้ 3 ราย ไม่เคยมีความฝัน หากจะมีฝันก็ฝันอยากเป็นตำรวจ ทหาร หมอ พยาบาล ตอนเด็ก ๆ ฐานะอยู่ในขั้นยากจน เคยคิดอิจฉาเพื่อนเรื่องฐานะตนเอง ตอนเด็ก ๆ ชอบเล่นนอกบ้านมากกว่าเล่นกับคนในบ้าน ส่วนใหญ่ยังมีญาติและพี่น้องที่สนิทสนมที่คอยดูแลแต่เมื่อโตขึ้นก็แยกกันออกไปซึ่งนาน ๆ จะได้พบกันเพราะทุกคนต้อง "ปากกัดตีนถีบ" ความรู้สึกต่อการทำร้ายผู้อื่นในกลุ่ม มา ปล้น และทำร้ายเจ้าทรัพย์ คิดว่า การตบตีทำร้ายเป็นเรื่องธรรมดา

"ก็เห็นพ่อแม่ตบกัน วันรุ่งขึ้นก็คุยกันดี"

"ถ้าออกไป ก็จะไปจัดการ มันทำผมก่อน นี่เพราะไม่ฆ่าให้ตาย ผมเลยต้องมาที่นี่ โดน 25 ปี "

"ตอนเตรียมสัมภาระไม่ได้คิดอะไร เราคิดแต่ว่า ถ้ามาตบอีกเมื่อไหร่ละก็ เอาจริงแน่ คั้นมันโดนตบทั้งตอนเข้ากับเย็น กลางคืนออกมามันนอนรออยู่ หนูกลัวนะ พอมันขยับ เราวิ่งถึงถึงสัมภาระ(กรดซ์สฟุริค) ก่อนขาดเสยหมดแกลลอนเลย ไม่ได้หนีนะ แต่กลัวมันตามมาเตะเลยวิ่งไปในส่วน"

ความรู้สึกเมื่อต้องขัง

สำหรับผู้ต้องขังซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่ต้องโทษครั้งแรก โดยเฉพาะผู้หญิง กล่าวว่า

"เห็นแล้วว่า นรก มีจริง"

"วันแรกที่เข้ามารู้สึกทรมาน เพราะไม่คุ้นเคย ยุ่งก็เยอะ หนูถูกจับที่สะเดา ตอนนี้รอญาติมารับ รอเสียค่าปรับ"

ภายหลังจากเข้ากระบวนการทางกฎหมายและถูกส่งตัวไปรอรับการตัดสินที่เรือนจำ/ทัณฑสถานแล้ว ผู้ต้องขังบางส่วนจะกลับมาอยู่ที่สถานีตำรวจที่เกิดเหตุเพื่อรอการเสียค่าปรับ บางส่วนเมื่อครบฝากขังก็จะถูกส่งตัวไปอยู่ในเรือนจำและทัณฑสถาน ซึ่งต้องใช้เวลาในการสอบสวนและฟ้องร้อง ผลการตัดสิน บางรายต้องจำคุกถึง 25 ปี บางรายโดยเฉพาะค้ายาเสพติดมีโทษประหาร แต่เนื่องจากเรือนจำกลางจังหวัดสงขลา เป็นเรือนจำใหญ่ที่ปัจจุบันนักโทษประหารก็จะจำขังที่เรือนจำแห่งนี้ หากมีพื้นที่ไม่เพียงพอก็จะถูกส่งไปยังเรือนจำกลางจังหวัดนครศรีธรรมราชเพื่อรับการประหารชีวิตต่อไป(เป็นเรือนจำที่มีอุปกรณ์การประหารที่ทันสมัยมาก ขณะเดียวกันก็มีการเคลื่อนย้ายผู้ต้องขังไปเรือนจำกลางคลองเปรม และ บางขวาง ในกรุงเทพฯ ก็มี

"อยู่ที่นี้(ห้องขังสถานตำรวจ)แยกว่าที่เรือนจำเพราะที่อยู่แออัด และ อาหารก็แย่มาก"

"ที่นี่(เรือนจำ)ใครไม่มีคนมาเยี่ยม ก็ไม่มีอะไร คนที่เขามีสมาชิกเยี่ยมก็แบ่งให้บ้าง"

กระบวนการบริหารจัดการกลุ่ม

เนื่องจากห้องซังในสถานีตำรวจคอนซังแอ๊ด มีกลิ่นอับชื้น อากาศถ่ายเทไม่สะดวก จึงทำให้เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่จะนั่งเฉพาะหน้าห้อง โดยนาน ๆ จะเข้ามาดูแล

เป็นปกติของการอยู่ด้วยกันในกลุ่มใหญ่ จะมีคนที่ทำตัวเป็นหัวหน้าทีม กลุ่มคนนี้เป็นคนที่

1. อาจได้รับความไว้วางใจจากเจ้าหน้าที่
2. เป็นคนที่เคยเป็นหัวหน้าแก๊งก่อนถูกจับกุม
3. คนที่รูปร่างใหญ่
4. ได้รับอภิสิทธิ์เนื่องจากโทษน้อยหรือเป็นคดีที่ไม่รุนแรง เช่น ขับรถประมาท เป็นต้น

ผู้ที่ทำตัวเป็น "พี่ใหญ่" หรือ "ขาใหญ่" มักจะทำร้ายหรือข่มขู่คนที่อ่อนแอกว่า ให้ยอมทำตามคำสั่ง เช่น นวด แบ่งของเยี่ยมให้ ยอมให้ข่มเป็นครั้งคราว เป็นต้น และคอยควบคุมคนในห้องซังนั้น กลุ่มนี้จะได้กินอาหารก่อน และได้กินของดี ในขณะที่คนอื่น ต้องรอและถ้ามีญาติมาเยี่ยมหรือให้เงินกลุ่มนี้ก็จะยัดเงินเอาไว้

การคัดเลือกคนที่ช่วยงานตำรวจเช่นเดียวกับระบบในเรือนจำ "ผู้ช่วยผู้คุม" หากพิจารณาคนที่ถูกจับกุมด้วยคดีที่ไม่อุกฉกรรจ์และไกล่จะได้รับการปล่อยตัว หรือมีพฤติกรรมที่ไม่น่าจะเกิดปัญหา ซึ่งมักเป็นกลุ่มในแดน 1

ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

เจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจที่หมุนเวียนกันมาทำหน้าที่ดูแลกลุ่มผู้ต้องขัง อีกกลุ่มเป็นกลุ่มนอกเครื่องแบบและในเครื่องแบบของฝ่ายสืบสวนสอบสวนที่ทำหน้าที่ปราบปรามและจับกุม อีกส่วนหนึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่เขียนสำนวนและสรุปสำนวนการสอบสวน ซึ่งต้องทำสำนวนให้เสร็จภายใน 3 วัน เพื่อการดำเนินคดีในชั้นศาลหรือฝากขังในเรือนจำต่อไป สิ่งที่สะท้อนความรู้สึกต่อผู้ต้องขังโดยเฉพาะกลุ่มที่กระทำผิดซ้ำส่วนใหญ่เป็นคดีเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น เสพสารเสพติด ไร่ ไร่ชื่อของโจร เป็นต้น ทำให้เกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายต่อการจับกุมและดูแล ยิ่งนานเข้าก็ยิ่งรู้สึกในทางลบ ขณะที่ผู้ต้องขังที่กระทำผิดก็มีความรู้สึกในทางลบต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจและระบบการดูแลผู้ต้องขังเช่นกัน

"ผมให้อย่างนี้ก็ดีแล้ว แต่ก่อนมีมุ้งลวด พวกมันเองนั่นแหละที่ทำงานมุ้งลวดขาด เพื่อโยนของเข้าออก ในบรรดาโรงพัก ที่นี้แหละ ดีที่สุดแล้ว"

"พวกนี้ ควรได้รับบทเรียนบ้าง"

"พวกนี้ บางคนมาจนจำได้แล้ว ออกไปไม่เท่าไร ก็ถูกจับมาอีก"

ความรู้สึกของผู้ต้องขังที่ได้รับอนุญาตให้ออกมาช่วยงาน

"ใหญ่" อายุ 23 ปี เรียนชั้นปีสุดท้าย ปวส. โรงเรียนแห่งหนึ่ง และถูกจับคดี โจรศัพทมีมือถือต้องโทษ 8 เดือน(ไม่มีเงินประกันตัว) มีบุคลิกภาพเป็นคนมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อต่อเพื่อนผู้ต้องขังด้วยกัน ได้รับความไว้วางใจให้ช่วยงานข้างนอกห้องซังในเวลาราชการ ส่วนตอนเย็นก็ต้องเข้าไปอยู่ในเขตห้องซังเช่นกัน คอยทำหน้าที่ดูแลนับ

จำนวนผู้ต้องขัง ช่วยตำรวจที่รับผิดชอบผู้ต้องขังเขียนรายงาน ซื่อยาให้เพื่อนผู้ต้องขัง ซื่ออาหาร และช่วยงานทั่วไปของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เช่น พิมพ์ดีด เป็นต้น ความรู้สึกและการช่วยเหลือต่าง ๆ ของใหญ่ ดังนี้

"ลุงเขาเป็นไส้เลื่อน ผมบอกร้อยเวรแล้ว เขาให้ผมไปพิมพ์หนังสือ เดียวคงได้ไปโรงพยาบาล (ขณะนั้น 10.30 น) พี่(นักวิจัย) ลองดูหน่อยไหม"

"ผมก็ช่วยเหลือที่ผมช่วยได้ บางคนผมก็ไม่อยากยุ่งด้วย แต่พวกนั้นไม่กล้ามายุ่งกับผม ไม่เคยข้อมผม "

"เรื่องรับน้องเป็นเรื่องธรรมดา วันแรกที่เข้ามาส่วนใหญ่จะโดนนะ"

ปรากฏการณ์ดังกล่าวปรากฏทั้งในทัณฑสถานหญิงและเรือนจำกลางจังหวัดสงขลา เพียงแต่ระบบการให้อิสระแก่ผู้ต้องขังต่างกัน ที่ เรือนจำมีระบบการดูแลที่รัดกุมกว่าของสถานีตำรวจ นอกจากนี้ยังมีหน่วยพยาบาล และนักจิตวิทยาที่คอยให้การดูแลด้วย ส่วนสถานีตำรวจ ฯ ยังขาดการบริการด้านนี้

ความรู้สึกต่อการต้องขัง

ที่สถานีตำรวจ คดีส่วนใหญ่เป็นคดีที่ได้รับการตัดสินและรอการย้ายกลับพื้นที่ และ รอญาติมาเสียค่าปรับ แต่บ่อยครั้งที่ผู้ต้องขังไม่มีญาติมาเยี่ยมโดยเฉพาะคดีที่มาจากพื้นที่ห่างไกลต้องโทษหลายครั้งจนญาติไม่ต้องการช่วยเหลือ ญาติเพื่อนไม่กล้ามาเพราะเกรงจะต้องเป็นผู้ต้องหา ญาติไม่มีเงินเสียค่าปรับ และบางคนไม่ต้องการติดต่อญาติ

"พี่ช่วยโทรบอกเพื่อนชื่อ..... เบอร์ให้เขาไปตามแม่ให้ด้วย บอกให้แม่มาเสียค่าปรับ เหลืออีก พันเดียว"

"ไม่อยากบอกใคร อายพ่อแม่ เขาจะเสียใจ เรามันไม่ดีเอง"

"ไม่รู้ห้องที่พักเขายัดไปหรือยัง แฟนที่เป็นคนสิงคโปร์ ถ้ามันโทรมาไม่เจอ มันคงไม่ส่งเงินมาให้แล้ว"

ส่วนในเรือนจำ มีทั้งความรู้สึกท้อแท้ สิ้นหวังเพราะลูกและญาติขาดการติดต่อ หลายคนกังวลถึงลูก

"ตั้งแต่ที่มาอยู่ที่นี้ ก็คิดถึงลูกคนโต สติไม่ค่อยดี ต้องรักษาที่โรงพยาบาลประสาท ไม่รู้เขาอยู่ยังไง ลูกคนอื่น ๆ ไม่มาหุง"

"ญาติทางแฟนที่เขาเอาลูกไปเลี้ยง ไม่ยอมให้มาเยี่ยม"

"มีแต่แฟนที่มาเยี่ยม ไม่กล้าบอกลูก อีกไม่เท่าไรก็ได้ออกไปแล้วคงย้ายบ้านเพราะกลัวลูกอาย"

ความรู้สึกต่อผู้ต้องขังด้วยกันเอง

ผู้ต้องขังหญิงพูดถึงการอยู่ในห้องขัง ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนผู้ต้องขัง และผู้ต้องขังชายรวมทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ

“เราหัวอกเดียวกัน ช่วย ๆ กันไป มีอะไรก็แบ่งกัน”

“อยู่ในนี้มาเดือนกว่า ญาติไม่ค่อยมาเยี่ยม ผากที่จำเขาช่วยโทรไปก็ไม่เห็นมา ที่ช่วยโทร. ให้ได้ไหม?”

“มีแต่ข้าวกับขนม หนูอยู่ที่นี้อ้วนขึ้น ุงก็กัด คันไปหมดแล้ว”

“ไม่มีอะไรทำ แว่กันเล่นเพลินดี”

มาอยู่ใหม่ ๆ ทุนไม่ได้ เทียบกับเรือนจำหญิงติดกันเลย ทั้งอาหารและที่พัก อยู่ที่นี่สบาย กว้าง ที่นั่นก็มีรับน้อง มันก็ดำ ๆ ๆ เราก็เฉย ๆ แต่อยู่ดีกว่าที่นี่”

“อยู่ที่นี่ ตอนนี้ทำใจได้แล้ว มีเพื่อนได้คุยบ้าง ระบายบ้าง จำบางคนก็ดี มาคุยกับเรา บางคนเราไม่อยากยุ่ง ไม่อยากพูดด้วย”

“ที่นี่มีตบตีกัน ขโมยก็มี บางคนมีนายคอยคุ้มครอง”

“บางครั้งห่อแท้ ทำไม่ได้ เราไม่ได้เอง ออกไปคราวนี้ไม่เอาอีกแล้ว ออกไปคิดว่าเลิกได้นะ อยู่ที่นี่หลายวันไม่เห็นอยากเลย มีบ้างวันแรก ๆ แต่หนูไม่คิดนะ เล่น วันละ ตัวสองตัวเอง คิดนู่นนี่มากกว่า”

“ออกไปอย่างแรกอยากไปหาลูก ก็มีความหวังที่ลูก กับ แม่ แม่ไม่มาเยี่ยม มันไกล เราทนได้ แฟนก็ไม่มาโทรไปหลายครั้งไม่เห็นมา”

ความรู้สึกต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ/พัสดิ

ผู้ต้องขังที่ถูกจับกุมมา ส่วนหนึ่งจะเล่าว่า ตนเองถูกตำรวจใส่ร้ายเพราะต้องการทำยอดว่าได้ดำเนินการจับกุม แต่ก็มีส่วนหนึ่งที่รับว่าตนเองผิดจริง บางรายก็ยังยืนยันความบริสุทธิ์

“ผมไม่รู้เรื่องเลย เขาชวนให้ไปขึ้นเรือ เราก็ไป ตอนขึ้นนะเรื่อนั้นคนตายหมดแล้ว พอดิยามฝั่งมา ถูกจับเลย ผมกับหลานอยู่ขอนแก่น มาหาเพื่อนที่นี่ ทางบ้านรู้แล้วแต่ไม่มีเงินมา เขาว่า เป็นโจรสลัด หนายที่ศาลตั้ง เขาว่า จะขอไปอยู่ที่เรือนจำที่กรุงเทพฯ ๆ ก็น่าจะดี อยู่ที่นี่ก็ดี แต่ก็มีทะเลาะกับบ้าง ไม่คิดตอนที่เราไม่สบาย ไม่มีหมอเลย”

“ผู้คุมเขาไม่ค่อยมายุ่งแต่ก็เห็นบงคนที่โดนขังเดี่ยว บางคนพูดไม่ดี เวลาไม่สบายก็ไม่ให้เราไปหาหมอ”

"คุณ (เจ้าหน้าที่ผู้คุม) เขาก็ดี บางคนมีนายหนูน้อย ได้ทำงานสบาย บางคนใจดี อย่าง คุณ.....มีปัญหาก็ปรึกษาเขาก็ช่วยเราดี คงเพราะเป็นผู้หญิงหัวอกเดียวกัน"

จากการประมวลประเด็นดังกล่าว พอสรุปได้ดังนี้

1. การประเมินตนเอง

กลุ่มผู้ต้องขังทั้งหญิงและชาย สำหรับคนที่ไม่มีญาติมาเยี่ยมมองว่า ตนเองเหมือนคนไม่มีค่า เพราะจากการที่ไม่มีญาติมาเยี่ยม ไม่สามารถติดต่อกับญาติได้ หรือติดต่อไปแล้วญาติ ตนเองเป็นคนที่ทำให้พ่อแม่เสียใจ ไม่สามารถขอความช่วยเหลือจากใคร

ส่วนผู้ที่มีญาติมาเยี่ยม คิดว่า ตนเองเป็นคนผิด แต่ยังมีคนที่บ้านเข้าใจ ถึงแม้จะไม่ได้มาเยี่ยมบ่อย รู้สึกว่าตนเองทำให้คนที่บ้านผิดหวัง แต่ที่เข้าใจ (กรณีเสพยาบ้า) คนที่บ้านก็รู้และเคยเตือน แต่คิดว่าตนเองไม่ติดสารเสพติด และเสพติดเฉพาะทำงานเพื่อจะได้เงินมาก ๆ

2. การให้ความหมายของชีวิต

หลายคนสับสนกับตัวเอง ด้วยปัญหาพื้นฐานมาจากครอบครัวที่พ่อแม่ทะเลาะเบาะแว้ง พ่อตีแม่เหล้า มีการทำร้ายกันบ้าง ตนเองเห็นภาพดังกล่าวทุกวัน รู้สึกเบื่อ อยากหนีออกไปให้ไกล โดยเริ่มจากการหนีโรงเรียน ไปอาศัยอยู่กับเพื่อน เพื่อนเป็นสิ่งจำเป็นในชีวิตโดยเฉพาะในกลุ่มอายุเดียวกัน เพื่อให้ความช่วยเหลือในเรื่องต่าง ๆ ทั้งเรื่องเงินและที่อยู่อาศัย รวมทั้งเข้าใจในตัวของผู้ต้องขัง พ่อแม่ไม่พยายามเข้าใจ ส่วนพี่น้องก็ไม่ผูกพันกัน คนที่มีครอบครัวแล้ว พบว่า รู้สึกผิดที่ทำให้คนในครอบครัวผิดหวัง ตนเองไม่ได้เตรียมคำตอบไว้ให้ลูก

ภายหลังพ้นโทษ ตั้งใจว่าจะกลับตัวไม่ยุ่งกับยาเสพติด ส่วนรายที่เป็นคดีที่ไม่ใช่ยาเสพติด คิดว่า ตนเองก็จะไม่ทำผิดอีกต่อไป และจะดำเนินชีวิตต่อไปตามปกติ คิดว่าการต้องขังครั้งนี้ไม่น่าจะก่อให้เกิดปัญหาในการทำงานต่อไป

ส่วนผู้ติดยาเสพติดคิดว่าตนเองจะเลิกได้ ส่วนอนาคตว่าจะไปประกอบอาชีพอะไร วางอนาคตไว้อย่างไร ยังไม่ได้คิด ไม่อยากคิด บางคนตอบว่า "คิดไม่ออก" แต่ถ้าย้อนกลับเวลาได้ก็จะไม่ทำเด็ดขาด สำหรับครอบครัว ผู้หญิงที่ขายบริการและติดยา คิดว่าจะไปทำงานเดิม ถ้าแก่เต็มจะยังให้การดูแล อยากทำงานหาเงินส่งให้ที่บ้านแต่ยังไม่มองไปไกลถึงอนาคตว่าจะเปลี่ยนอาชีพหรือไม่ หลายคนไม่แน่ใจว่าตนเองจะมีความหมายต่อคนในครอบครัวหรือไม่ เนื่องจากที่ผ่านมาตนเองมองตัวเองว่า ไม่มีความหมายต่อคนในครอบครัว ความสุขอยู่ที่การไม่ต้องทำอะไร ไม่มีใครสนใจตนเอง การที่จะกลับไปหาครอบครัวจึงเป็นสิ่งที่ผู้นั้นไม่แน่ใจ การอยู่เพื่อลูก เพื่อครอบครัว เพื่อพ่อแม่ เพื่อสามีจึงเป็นสิ่งที่ผู้ต้องขังไม่ได้คาดหวังมากนัก ดังนั้น การอยู่ที่นี่ก็อาจเป็นสิ่งที่ดีเหมาะสมแล้ว ผู้ต้องขังบางรายจึงปฏิเสธที่จะติดต่อให้ญาติมาเยี่ยม เพราะกลัวญาติเกิดความเอือมระอาว่า "ตนเองเป็นผู้ทำให้ครอบครัวผิดหวัง เสียชื่อเสียง"

"ไม่รู้สิ ถ้าย้อนกลับไปได้ก็จะเรียน ตอนนั้นเป็นลูกผู้หญิงคนเดียว แม่ขอให้เรียนก็ไม่เรียน หนีโรงเรียนเพราะไม่ชอบครู แต่ความจริงครูเขาก็ดีนะ แม่ไปขอให้ครูรับเข้าเรียน เราไม่ดีเอง พ่อแม่พูดมาก ๆ เราก็กินออกจากบ้านไปอยู่กับเพื่อน หากินไปเรื่อย ๆ "

มาทำ คาราโอเกะ ที่สาวรู้คนเดียว ไม่อยากบอกน้อง เวลาไม่มีเงินก็ต้องรับแขก ถ้าแขกไม่ใส่ถุง(ขางอนามัย) แก้วแก่เขาก็ให้เราไม่ยอมได้ เขามีคนช่วยดูแล แบ่ง 50-50"

3. การวิเคราะห์ความยากลำบากที่เขาเผชิญอยู่

การที่ต้องเป็นผู้ต้องขัง เป็นสิ่งที่ผู้ต้องขังคิดว่าเลวร้ายที่สุด ซึ่งหลายคนกล่าวว่า “นรกมีจริง” เพราะนอกจากจะแสดงให้เห็นถึงสิ่งที่เขาพบทั้งที่ถูกกระทบทางด้านร่างกายและจิตใจแล้ว ยังกระทบถึงจิตวิญญาณของเขาด้วย เพราะต้องสูญเสียความสุขสบายและอิสรภาพ ถูกกักให้อยู่ในบริเวณแคบ ๆ อยู่ร่วมกับคนที่ไม่เคยรู้จัก ห้องน้ำห้องส้วมก็ทรามาน ห้องขังที่อับแสงแดดส่องไม่ถึง ไม่มีที่ตากเสื้อผ้า อาหารที่รับประทานถึงแม้จะไม่ใช้ข้าวแดง แต่คุณภาพอาหารก็ไม่ดีนัก และที่สำคัญคือ คุณค่าในตัวของเขาค่อยลงไป ญาติพี่น้องนาน ๆ จะมาเยี่ยม ขาดทั้งเครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค ความรู้สึกหดหู่และห่อถอยทำให้การประเมินคุณค่าในตัวเองลดลง การปรับตัวและการให้กำลังใจแก่ตัวเอง น่าจะเป็นสิ่งที่ดีที่สุดในขณะที่ต้องขัง

ส่วนในเรื่องจำ บรรยากาศโดยรวมในเรื่องสิ่งแวดล้อมดีกว่าห้องขังของสถานีตำรวจ สิ่งนี้ เพราะมีพื้นที่ให้เดิน อาหารก็พอรับประทานได้ มีตู้ใส่ของใช้ของตนเองแต่ก็มีการขโมยหรือถูกแย่งโดย กลุ่ม “ซาใหญ่” ในทัณฑสถานหญิง มีกร่วมเพศและการพยายามทำตัวเป็นเจ้าของคูหูหรือคู่ขาของตนเอง ได้รับการเอาใจใส่ในเรื่องอาหาร ผู้ต้องขังหญิงสามารถจัดเมนูอาหารและช่วยกันทำอาหารได้ การฝึกอาชีพถึงแม้จะไม่ค่อยได้ผล(ขาดความตั้งใจของผู้ต้องขัง ขาดทุนสำรองในการลงทุนหรือพัฒนาสู่ท้องตลาด) แต่ก็ทำให้ได้ใช้เวลาไม่ให้สูญเปล่า

ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ตำรวจ/พัสดิต่อผู้ต้องขัง

เจ้าหน้าที่ตำรวจ/พัสดิมองผู้ต้องขังว่าเป็นภาวะที่ต้องรับผิดชอบ ในการจัดเวรยามเพื่อเฝ้าผู้ต้องขัง จำนวนผู้ต้องขังที่แออัดสืบเนื่องมาจากการจับกุมคดียาเสพติด และเป็นกลุ่มที่ฝากขังโดยสถานีตำรวจอื่น ซึ่งสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองนี้ต้องรับภาระในเรื่องสาธารณสุขโรค และค่าอาหาร การพาไปรับการรักษาเมื่อมีการเจ็บป่วย เจ้าหน้าที่ตำรวจมีโอกาสเสี่ยงทั้งต่อการถูกทำร้ายและการติดต่อของโรคจากผู้ต้องขัง

ส่วนพัสดิก็ต้องระวังเพราะมีการแหกคุกอยู่เสมอ ๆ การจัดพื้นที่แดนต่าง ๆ ก็ช่วยได้ กรณีที่มีผู้ต้องขังป่วย ในทัณฑสถาน/เรือนจำต่างกับกับสถานีตำรวจคือ มีห้องพยาบาล แต่คุณภาพค่อนข้างต่ำ เพราะมีผู้ต้องขังป่วยเป็นจำนวนมาก การพาผู้ต้องขังออกไปรับการรักษาที่โรงพยาบาลเป็นเรื่องยุ่งยาก ในขณะเดียวกันก็ไม่มีแพทย์ยอมเข้ามาให้บริการ โดยเฉพาะปัญหาจิตเวชและทันตกรรม

“ผมพยายามบอกทั้งหมอและพยาบาลว่า เรารับรองความปลอดภัย แต่จนแล้วจนเล่าก็ยังไม่มีการมา นี้ขนาดตายเมื่อคืน จนปานนี้(14.00 น) ยังไม่มีหมอมามาชันสูตรศพเลย”

“บังเอิญในทัณฑสถานเรามีผู้ช่วยพยาบาลที่โอนย้ายมาหลายคน ได้ดูบ้าง”

“พวกนี้เก่ง แอบส่งยาเข้ามา ซ่อนในผลไม้บ้าง ในชายเสื้อบ้าง ต้องคอยระวังมาก ระวังมากไม่ได้”

“ไอ้เรื่องทอมดี นะ มีอยู่แล้ว เห็นด้วย ไม่รู้จะทำอย่างไร”

5. องค์กรรัฐและเอกชนที่ให้ความช่วยเหลือ

องค์กรรัฐที่ให้การช่วยเหลือด้านสุขภาพอนามัยเป็นหลักได้แก่ โรงพยาบาลสงขลา ซึ่งให้ความอนุเคราะห์ในด้านบริการพยาบาล แต่ในเรื่องการตรวจร่างกายทั่วไป ไม่มีองค์กรใดให้ความช่วยเหลือ การนำผู้ต้องขังไป

โรงพยาบาลแต่ละครั้ง ทางสถานีตำรวจ/เรือนจำต้องจัดตำรวจ/ผู้คุมอย่างน้อย 2 นาย พาผู้ต้องขังไปรับการตรวจรักษา แต่ถ้าหากต้องรับการรักษาด้วยการนอนพักรักษาตัวที่โรงพยาบาล ทางสถานีต้องจัดเจ้าหน้าที่ตำรวจอย่างน้อย 6 นายที่จะหมุนเวียนไปคุมที่โรงพยาบาล นอกจากนี้ยังต้องพาผู้ต้องขังไปขึ้นศาลและฝากขังอีกด้วย นอกจากนี้ก็มีประชาสงเคราะห์จังหวัดที่ให้ความช่วยเหลือในเรื่องค่าเดินทางของผู้ต้องขังที่ไม่มีเงินในการเดินทางกลับภูมิลำเนา ส่วนองค์กรเอกชน มีผู้มาบริจาคสิ่งของต่าง ๆ ให้น้ำบ้าง แต่การรับบริจาคมีขั้นตอนบางประการที่ซับซ้อนระเบียบราชการ รวมทั้งระบบการช่วยเหลือประสานงานที่มีขั้นตอนมากมายโดยเฉพาะด้านเอกสารทำให้บางครั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องร่วมกันบริจาคเงินค่าเดินทางให้แก่ผู้ต้องขังแทนการขอความช่วยเหลือจากประชาสงเคราะห์จังหวัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การช่วยเหลือในขณะต้องขังในเรือนจำบางรายอยู่ระหว่างกาส่งฟ้อง บางรายรอการอุทธรณ์ ซึ่งพบว่าปัญหาหลักคือการหาหมายช่วยแก้ต่างเป็นไปได้ยากเพราะต้องใช้เงินในการจ้างทนาย ญาติขาดการติดต่อเป็นเวลานาน ๆ บางรายนับเป็นปีที่ไม่มีใครมาเยี่ยมพวกนี้จะได้รับการแบ่งปันสิ่งของจากเพื่อน ๆ หรือบางคนได้รับส่วนแบ่งค่าแรงจากการทำผลิตภัณฑ์ เช่น การทำขนมอาหารส่งจำหน่ายนอกเรือนจำ การทำเฟอร์นิเจอร์ เป็นต้น

สิ่งที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ อาจไม่ได้แปลกไปจากการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการเรื่องยาเสพติดหรืออาชญากร แต่ประเด็นที่น่าสนใจคือ จุดของการหักเหจากชีวิตของคนทั่วไปตั้งแต่วัยเยาว์มาเป็นผู้ที่มีความทุกข์ทรมานจากปัญหาที่อาจมีส่วนหนึ่งที่เป็นผลของการกระทำโดยตรงของตนเอง แต่อีกส่วนหนึ่งเป็นการกระทำของครอบครัวและสังคม ซึ่งทั้งสังคมโดยรวมที่อยู่ล้อมรอบชีวิตของเขาเหล่านั้นและครอบครัวต่างมีส่วนผลักดันให้เกิดความทุกข์ทั้งสิ้น คงไม่มีใครปฏิเสธว่าไม่อยากเป็นคนดี คนที่สังคมยกย่อง และให้อภัย และเมื่อต้องเข้ามาอยู่ในห้องขังของสถานีตำรวจแล้วเกิดอะไรขึ้นบ้าง กระบวนการที่รัฐ กระบวนการยุติธรรม และสังคมกำลังดำเนินการอยู่นี้สามารถปรับเปลี่ยน หรือ ช่วยให้ผู้ที่ทำผิด สำนึก หรือ หลาบจำ จริงหรือ หรือ เป็นต้นคอของการเกิดกระบวนการการเข้าสู่การเป็นอาชญากรที่ถาวร กลุ่มคนดังกล่าวมีวงจรชีวิตที่พอจะสรุปได้ ดังนี้

วงเวียนชีวิต

